

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 10 fillér.

MEGJELNIK HETENKÉNT EGYSZER:
pénteken és minden törvény-
hatósági bizottsági közgyűlést
megelőző és követő napon.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Városi nyomda.

Ide küldendők a kéziratok és
előfizetési díjak.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** * Felelős szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI NYOMDA.**

Városi tisztviselők fizetésrendezése.

Irta: **Benel Antal.**

Azt hiszem, hogy egészen fölösleges bizonyítani azt a tételt, hogy a tisztviselők csakis abban az esetben felelhetnek meg a föladataiknak, hogyha anyagi tekintetben legalább némileg türhető állapotban élnek.

Mert bizony becsületet, tudást, lelkiismeretes odaadást és emelkedett szellemet igénylő működéseikben nem szabad, hogy zavartassanak a létfenntartásért való küzdelmek keserűségei által. Nem fényűzési szükségletek kielégítésére alkalmas összeget, hanem csakis a legszerényebb megélhetési módot biztosító kenyeret várnak az ország városainak tisztviselői.

Méltányos tehát, hogy kérésük mindenütt meghallgatassék.

Mert mindaddig, amíg a tisztviselői pályán nyomorgás a munka bére: mindaddig a közügyek ideális föladatához szükséges ideális munkaerőt nélkülöznie kell a város anyagi és szellemi boldogulását óhajtó közönségnek.

Helyesen és méltányosan cselekszi tehát a közönség, mikor ama tisztviselői részére, akiknek a város erkölcsi, szellemi, anyagi és fizikai jólétének megteremtése és fejlesztése a hivatása — legalább is elviselhető anyagi létalapot biztosít!

Mert ez által oly szerződés jön létre a városok közönsége és a városok tisztikara között, amely szerződés által határozottan nem csak ad, hanem nyer is, a város közönsége — és pedig igen nagy anyagi hasznot biztosító, lelkiismeretesen odaadó és emelkedett szellemű tevékenységet.

* * *

A városi tisztviselők fizetésrendezésének kérdésével kapcsolatosan megemlítendőnek tartjuk, hogy a közélet föladatainak keretébe a tartalmat megteremteni és kiépíteni a köztisztviselők kötelessége.

A tradicionális intézmények föntartása és modern kultúra evolúciója által követelt berendezkedések létesítése, föntartása és tökéletesítése mind-mind a köztisztviselők föladatát képezi.

A közigazgatás tehát maga a közélet!

Ezért kell jó köztisztviselői kar.

A közigazgatás, amely magasztos feladatának megfelelni akar, kell, hogy mindenek előtt gyors legyen, mert az elkésett segély értéktelen, hiába való és kárba veszett fáradsága a közigazgatásnak és hasznavehetetlen támasza a közéletnek. De ám kiméletes is legyen, mert különösen városunk gazdasági helyzete és pénzügyi viszonyai feltétlenül megkövetelik, hogy a leghelyesebb nemzetgazdaságtani elvek szigorú alkalmazása mellett fejtsék ki a berendezésekre irányuló törekvés.

A közérdek érvényesítésének a magánérdek legnagyobb kimélésével kell történnie!

A gyorsaság és kiméletesség elve mellett feltétlen önzetlenség is követelendő.

Tehát nem szabad egyéni jelentőségű érdekek célrajutásának és sikereinek biztosítására érvényesíteni a közbizalomból viselt befolyást.

Mert, amíg a közhatalom szabálytalan érvényesítése — egyfelől — az egyéni érdekek sikereinek biztosítása szem-

pontjából való gavalléroskodás látszatát kelti, addig másfelől igen feszélyezett helyzetet idéz elő — amint azt éppen a legutóbbi közgyűlés egyik fölmerült vitája alkalmával is tapasztalhattuk.

A jó közigazgatásnak tehát legfőbb föladata a közérdeket olyan módon szolgálni, hogy a közélet teréről elhárítsa az akadályokat és legyőzze a nehézségeket, amelyek elhárítására és legyőzésére a magánérdek nem elégségesek. Természetesen, minden alkalommal az tartandó szem előtt suprema lex gyanánt, hogy a gyógyítás és sohasem rombolás a közigazgatás feladata.

* * *

Ime a közéleti küzdelmek zászlójára fölesküdtött harcosoknak, a köztisztviselőknek feladata, akikről föltétlenül megkövetelendő, — az előírott szellemi képzettség mellett — hogy megdönthetetlenül szilárd erkölcsi alapra helyezkedve szolgálják a közéletet.

Tehát nem tintafogyasztásra és nem unterlag koptatásra, vagy hivatalos óra pontos kiülökre van szüksége a közéletnek, hanem önzetlen, odaadó, emelkedett szellemű, lelkes munkásokra, akiknek minden működéséből kisugározzék az önzetlenség, a nemeslelkűség, az ész és szív összhangzatos intelligenciája: a tapintatosság.

Ezért olyan fontos és elsőrendű közérdek a közigazgatás terén a személyi kérdés anyagi létalapjának megszilárdítása, hogy — az esetlegesen beálló személyi változások alkalmával — a jónál jobb elemek is pályázhassanak és kerülhessenek városunk közügyeinek szolgálatába.

Csakis így alakulhat ki egy ideális föladata magaslatán álló, teljes köztisztviselői kar, amelynek minden tagja — a közintézkedésnek elengedhetetlenül szükséges elméleti képzettséggel, erkölcsi erővel és a föladatok kiméletes, gyors, tehát helyes megoldására képesítő gyakorlati érzékkel rendelkezik.

Igaz, hogy a polgárok adóterhe némileg növekedett a tisztviselők fizetésemelésével, de elvárjuk, hogy a tisztviselők is erkölcsi kötelezettséget vállalnak: hogy összes szellemi erejüknek legteljesebb kifejtésével arra törekednek, hogy — ezt az érettük vállalt terhet — takarékos és helyes irányú gazdálkodással észrevehető módon kisebbiteni igyekeznek!

Vagyonunk és terhünk.

Irta: **Zoltai Lajos.**

Debreczen város és lakossága kezében levő cselekvő vagyon tőkeértékét imigy állíthatjuk össze:

I. Mezőgazdasági vagon.

Alaptőke (földbirtok és épületek)	84,162.433 kor.
Álló üzleti tőke (állat, gép és eszközök)	11,000.000 "
Forgó üzleti tőke (vetőmagkészletek stb)	3,000.000 "
	98,162.433 kor.

II. Telkek és épületek értéke.

Beltelkek	23,546.000 kor.
Bérbeadott házak	23,852.145 "
Házosztályadóval terhelt házak	9,200.000 "
Adómentes középületek	5,578.658 "
	62,176.803 kor.

III. Ingótlások értéke.

Ipari és közlekedési társulatok, pénztintézetek, bankok, szövetkezetek vagyonából, betétekből átlag 75% =	31,964.736 kor.
Város kötvényei, papírai, vállalatának felszerelése, művei és javadalmi stb.	15,402,239 "
Egyházak és kollégium kötvényei	6,439,526 "
	54,806,491 kor.
Levonva ebből 39,449.316 jelzálogos tartozást és 16,310.000 váltó, kézizálog és közesség	Főösszeg 215,145.727 "
	Összesen 55,759.316 korona kölcsönt.

Mutatkozik kimutatható tiszta vagyon értékűl 159,386.411 korona.

Az utolsó népszámlálás 72,351 főnyi polgári népességet talált Debreczenben. A katonasággal együtt pedig 75,006-ot. Ha már most a vagyontéher-mérleg tételeinek a népesség számához való viszonyát vizsgáljuk, azt tapasztaljuk, hogy

a mezőgazdasági vagyon értékéből egy főre esik	1356 kor.
a telkek és épületek	859 "
az ingó tárgyak	757 "
Az összes vagyon értékéből egy főre esik	2972 kor.
És a terhekből? A terhek pedig így oszlanak meg:	
a jelzálogos tartozásból egy főre	543 kor.
a személyi hiteltől	225 "
Összesen	768 kor.

Vagyis az egy főre eső vagyon értékének 25·8 százaléka.

Ime, a vagyon jövedelmének egynegyed részét az adósságok kamatai fölemésztik. Amde azt is láttuk, hogy a kamatokon és a törlesztés-rátákon kívül ugyannyira, sőt többre megy az állami és egyéb közadó természetű szolgáltatásoknak a summája. A kamatok fejenként 49, a különféle adók és járulékok 50 koronával terhelik egy év alatt a lakosságot. Ez a kétféle kiadás elviszi a háromezer korona értékű vagyon öt százalék hozadékának kétharmad részét. Jövedelmül tehát voltaképpen az adósságok és adók követelte kiadások teljesítése után megmaradt 50 korona tekinthető.

Látható, hogy a föld- és házbirtok járadéka és a tőke kamattjévedelme, bármilyen tekintélyes értéket képviselnek is együttvéve, nem fedezheti, nem is fedezi az egész lakosság növekedő életszükségeit. A hiányt nagyobb részben a munka jövedelme és a vállalkozói nyereség, kisebb részben a hitel fedezi. Annak a munkának jövedelme, amelyet a nép fizikai és szellemi ereje által az őstermelés, az ipari és kereskedelmi tevékenység, valamint a különböző szellemi foglalkozások terén fejt ki. E személyes vonatkozású jövedelem súlyát legföljebb a reá kivett adókkal mérhetjük meg hozzávetőlegesen. Nevezetesen, ha például föl vesszük az 1901. évi adók eloszlását a különböző adótárgyak között és a számítás eredményeképpen megállapítjuk, hogy az 1901. évi adóknak 50·40 százalékát tették, a föld-, ház- és tőkekamat-adók, 34·59 százalékát a kereteti adók és a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adója; 15·01 százalékát pedig az összes adónemek után fölvetett általános jövedelmi pótdadók foglalták el.¹

Ismételjük, hogy ez nem pontos megmérése a személyes kereset által szerzett jövedelmeknek. Mert maga a mérték sem egészen igaz, miután közfelfogás szerint nagy aránytalanság uralkodik a különböző forrásokból eredő jövedelmek megadóztatásában. Főként az ingatlanok túlságos adóterhei miatt halljuk a legtöbb panaszt.

En tavalyl helyi közéletünk egyik vezérlő férfija kezében láttam egy adatgyűjteményt arról, hogy 1901-ben a debreczeni állami adóhivatal, a vasuti üzletvezetőség és a temesvári VII. hadtestparancsnokság pénztárai mennyit fizettek ki a Debreczenben elhelyezett állami hivatalok, intézmények személyi és dologi szükségleteire. A részletekre pontosan már nem emlékszem. Hanem azt jól megjegyeztem magamnak, hogy a bel-, igazság-, kereskedelem-, pénz-, földművelés-, honvédelem- és vallás- és közoktatásügyi kormányok hatáskörébe tartozó hivatalok és intézmények (köztük mindkét hadseregbeli helyőrség) egy évi főtartása többre került *hét millió* koronánál. Ebben a vasuti üzletvezetőség harmadfél millióval részesedik. Ez a hét millió csaknem annyi, mint a debreczeni határ nyershozadékának egy évi értéke és kétszer annyi, mint a városra 1902-ben fölvetett közvetlen és közvetett adók, pótdadók együttvéve. Ez a kulcsa annak, hogy a IV. osztályu kereseti adó 1876 óta miért emelkedett 561 százalékkal. És ebben is visszatükröződik a bürokrácia és militarizmus roppant drága mivolta.

Fellner már ezelőtt hat évvel megjelent tanulmányában azt bizonyította, hogy a mezőgazdaságilag hasznosított magyar földbirtok értékének 21·47 százalékáig van jelzálogadósságokkal terhelve; az összes adósságokat tekintve, a magyar földbirtok értékének 25·42 százalékáig eladósodott; az összes ingatlanok (épületek és földbirtok) jelzálogi eladósodottságának aránya még nagyobb: 25·59 százalék. Ugyancsak Fellner a földbirtokra néhezető közterheket és egyéb nyilvános jellegű kényszer-szolgáltatásokat is 5 százalékkal tőkésítvén, úgy találta, hogy a hiteltőke és közterhek tőkeértékének össz-summája a magyar föld értékének 48·56 százalékát absorbeálja.

Mi a mezőgazdasági vagyont terhelő adósságokat a többi ingatlanok terhével nem választhattuk el, ugyanazért először a reálkölcsönö-

¹ 1880-ban a föld-, ház-, tőkekamatadók 56·24, a kereseti és vállalati adók 31·88, az ált. jöv. pótdadók 11·88%-át tették az összes adóknak.

ket külön, azután a reál- és személyi hitelt együtt viszonyítottuk az ingatlan, majd az ingatlan és ingó vagyon értékéhez.

Debreczenben az egész országra nézve tett Fellner-féle számítások után öt év múlva a jelzálogteher a mezőgazdasági összvagyonnak 24·66, a reál- és personal-kölcsönök pedig az összes ingó- és ingatlan vagyonnak 25·85 százalékát tették. Vagyis Debreczen *eladósodottságának méretei csaknem összevágának az országos állag-gal*. Ugy, hogy az adósságcsinálásban a mi városunk semmiben sem maradt mögötte az ország többi részeinek.

Mielőtt adataink közlését befejezném, még egy nyílt kérdés vár feleletre. Indokolható és menthető-e a debreczenieknek ekkora eladósodása? Föltétlenül szükséges volt-e, hogy ilyen nagy mértékben vegyék igénybe a hitel eszközeit?

A mai állapotokat tisztán helyi nézőpontról helyesen meg nem ítéltelhetjük. Mert azok alakulásánál tagadhatatlan külső befolyások is érvényesültek. Nem vagyok annyira konzervatív, hogy minden haladást elítéljek. Lassu, biztos haladás a jelszavam. A szédületes gyorsaság a veszélyek esélyeit szaporítja, mely hogy építhessen, törni, rombolni kénytelen.

Ujítások a létezők romjain emelkedhetnek. És az eszközök nem mindig, nem mindenütt várják készen az alkotni, építeni akarókat. A kulturális és gazdasági fejlődés vágya, a törekvés arra, hogy az emberiség tökéletesedéséért küzdő nagy szellemek vívmányaiból mi is minél többet birhassunk, tőkeszegény körülmények között indult meg. Debreczen maga is része az egésznek, aránylag nem sokkal volt kedvezőbb helyzetben az országnál. Az uralkodó áramlat befolyása alul szándékosan sem tudta volna kivonni magát. A hitelgazdaság művelteithez folyamodott. De speciális okok is elősegítették az adósságok növekedését. A mai nemzedék kisebb-nagyobb terhekkel öröklötte a vagyont s amint az adósságnövesztő okok s ezekkel együtt a birtokváltozások szaporadtak, mindjobban beigazolást nyert nálunk is az a tapasztalat, hogy „a birtokszerzés, avagy az örökösödés nyomán bekövetkezett birtokcsere növeszti a föld terheit“.

Ugy a városoknak, mint az egyes polgároknak már voltak adósságaik, amikor az új korszak beköszöntött. Jelentékeny kiadások, beruházások szükségére merült föl az ősiségi pátenz életbeléptetése után, a régi zálogos puszták megörökítése következtében. Ez az átalakulás, amely új korszakot nyitott Debreczen gazdasági és birtokjogi állapotában, ugy a közvagyon, mint az ebből kiváló magánjogi természetű birtokokat megterhelte. Majd elkövetkezett a belső legelőföldök kiosztása. Kezdetben kevés házbirtokos fizette ki készpénzzel a váltás-összeget, miután azt a város 32 évig 8 százalékos kamattal a kiosztott földeken meghagyta. Ily módon egyszerre 900.000 forinttal nőtt a debreczeni mezőgazdaság terhe, csakhamar többel is, amikor ezt a 14.706 kat. hold földet a gazdák művelés alá fogták és fölsterelték jószággal, eszközökkel, épületekkel. Hasonló módon, bár kisebb mértékben, új terhek képződésével járt a kaszálók rendezése.

Másfelől, a kir. táblának, vasuti üzletvezetőségnek és más hivatalok idehelyezése, gépjavitó-műhely fölállítása, általában a város népességének természetes uton és beköltözés által való rohamos szaporodása föllendítette az építkezést kedvet. Ez volt az építkezések évtizede. Egyedül a város nyolcz milliót költött építkezésekre. A magánosok ugyan csak milliókat fektettek bérházakba. Közbejött a város belterületének megnövesztése a kertek és *majorsági földek* bekapcsolásával, miután száz meg száz kis családi ház bujt elő gombamódra az új telkeken. Ez az extensiv városfejlődés érzékeny visszahatást szült. Amint már mondtuk: a belvárosban sok lakás üresen maradt és leszállott a házak értéke. A spekuláció, mely az építkezést kedvet fölhajtotta és igen sok embert adósságba vert, így boszulta meg magát. Szóval, ha önmérséklet és higgadt számítás immunissá teszi a debreczenieket, ma néhány millióval kevesebb teher fekszik ingatlanaikon, vagy termelőbb képességű befektetésre fordítják azokat. Amde sem a hivatalos város, sem a lakosság nem vonta meg minden esetben azt a határt, amelyen túl lépve, már csak fölösleges, vagy kevesebbé gyakorlati ezélu költsékezésbe verődnek. A városfejlesztés munkájában meg-megtévesztették a helyes és arányos beosztást. Mikor még az alap sincs mindenütt lerakva, más részen már a diszitó munkán dolgoznak. A törvényhatóság nagyon is sokat költött kaszárnyákra és egy-egy föltétlenül állami föladatot szolgáló intézmény elnyerhetéseért lázasan licitált, holott a népnevelés ma is synli a kellő számu és jól berendezett iskolák hiányát. A helyőrség és hivatalok számának szaporítása által, bizonyosan, nagy mértékben nő a helyi piac fogyasztóközönsége. De már kevesebbet törődünk földünk termő őserajének fokozásával, a produktív tényezők fejlesztésével és távolról sem hoztunk annyi áldozatot azért, hogy a törzspolgárság derekasan fölvehesse a boldogulás harczát és megállhassa helyét az új idők nagy kulturális és gazdasági küzdelmében.

Mi hát a jövő föladata? Terjengő program helyett röviden ebben foglalhatjuk össze: takarékoság a fogyasztásban, óvatosság a hitelkeresésben és minél több produktív munka! Ez legyen a debreczeni társadalom irányadó jelszava. De marad tennivalója elég az államhatalomnak is. Czélt csak egyesült erővel és akarattal érhetünk.

Utmutató a városházán.

A polgármester fogad minden kedden és pénteken 11 órakor.

A tanács rendes tanácsulést hétfőn és csütörtökön délelőtt tart; a tanácsnokok ez időben feleket nem fogadnak.

Az árvaszék szerdán és szombaton és a hó utolsó napján délelőtt tartja üléseit. Az árvaszéki előadók feleknek felvilágosítást adnak és fogadnak hétfőn, kedden, csütörtökön, pénteken d. e. 10—12-ig.

A közigazgatási bizottság minden hó 5-ikén tartja ülését.

Az iktató hivatal hétköznapokon d. e. 9-től 12-ig, d. u. 3—5-ig, vasárnap és ünnepnapon 9—11-ig fogad el beadványokat.

Hivatalos órák a városházán. Hétköznapokon d. e. 9—12-ig, délután 3—6-ig; vasárnapokon és ünnepnapokon 9—11-ig.

A hivatalok és azok száma a városház fő- és mellékkapui alatt kifüggesztett táblákon jelezve vannak.

Közigazgatási hírek.

* **A polgármester határozata.** Sok szó esett mostanában arról, hogy a polgármester a „*Debreczeni Független Újság*” utcai elárúsítását betiltotta. Természetesen ez felháborította a nevezett újság kiadóhivatalát és élczlapba valónak mondta a polgármester határozatát. Hogy olvasóink is tudják azt, mi okból tette a polgármester ezen intézkedését, leközöljük szóról-szóra a polgármester határozatát, mely így hangzik:

»3543/904. eln. sz. Debreczen sz. kir. város polgármesterétől. Sikkasztó ev. ref. esperes-lelkész sikkasztás tényén kívül az esperes-lelkésznek magán életével a szemérmét és erkölcsiséget sértő módon, még pedig egyes neveknek is felemlítésével, tehát akként foglalkozik, hogy szinte kiszínezni kívánja a jelzett erkölcstelen üzemeket és tekintettel arra, hogy többször tapasztaltam, miszerint a lap a hatósági intézkedéseknek roszindulatu értelmezésével a hatóságok ellen izgat, s a közrendet veszélyezteti: — a »Debreczeni Független Újság« utcai elárúsítására 2468/1904. eln. szám alatt kiadott engedélyt a mai naptól fogva az 1608/1897. belügyminiszteri körrendelet értelmében visszavonom és a lap utcai elárúsítását nem engedélyezem. Debreczen, 1904 szeptember hó 11. Kovács József polgármester«.

Az utcai elárúsítás megvonásának tehát ez volt az oka. Bizonyára ez okból tiltotta be a vármegye alispánja is a vármegye területén az utcai elárúsítást. Ebben a határozatban csak az elfogultság lát élczlapba való dolgot. Ami pedig azt a gunyos megjegyzést illeti, hogy a polgármester bezzeg megengedte »A város« cz. lap utcai elárúsítását, egyszerűen azt feleljük, hogy bizonyára a mi lapunk is hasonló sorsra fog jutni, ha ellentétbe helyezkedik a belügyminiszter fentjelzett körrendeletével.

— **A katonai ellenőrzési szemlék** határideje a 39-ik hadkiegészítő és a 3. honvéd kiegészítő, valamint a 7. népfőlköli járás parancsnokságokban egyetértőleg megállapítván, a városunkban tartózkodó egyénekkal a következő napokon tartathat meg:

a) **Közös hadsereg részéről:** 1904. évi október hó 11., 12., 13., 14., 15-én rendes szemle. Okt. hó 28. és 29-én utószemle.

b) **A honvédség részéről:** 1904. évi október hó 19., 20., 21., 22-én rendes szemle, november hó 9., 10. utószemle.

c) **A népfőlkelők részéről:** október hó 1., 3., 4., 5-ik napjain. A népfőlkelőknel utószemle nem tartatik.

— **A katonaságnak** sok gondot okozott ez évben az ujonczok képzése, alig képezték ki részben a május hó 9-én bevonult ujonczokat, már újból megtétetett az intézkedés az október hóban bevonuló ujonczok beidézésére, a hadseregbeli ujonczok a f. évben okt. hó 10-re, az egyévi önkéntesek és póttartalékosok október hó 3-ra hívtak be, a honvédséghez pedig az egyévi önkéntesek okt. 1-re, a póttartalékosok és az ujonczok október hó 6-ra vannak behíva.

A behívójegyek már nagyrésztben kézbesítés alatt állnak.

— **A színházi bérlők figyelmébe.** Van szerencsém a t. közönséget értesíteni, hogy a régi bérlők jogai **f. hó 28-án délután 5 óráig** tartatnak fent. — 1904 szept. 20. **Oláh Károly**, tanácsnok, színházi felügyelő.

* **A fancsikai vasut megnyitása.** A fancsikai iparvasut köz-igazgatási bejárása f. hó 17-én történt meg. A kereskedelmi miniszte-

rium részéről körünkbe érkezett ez alkalomra Garády Lajos vasuti és hajózási felügyelő, míg a várost Kovács József polgármester, Körner Adolf tanácsnok, Aczél Géza főmérnök Török Gábor erdőmester, Hoty Kálmán mérnök és Botos Lajos erdész képviselték. A miniszteri kiküldött mindent rendben talált és az iparvasutat átadta a forgalomnak.

— **A szervező bizottságból.** A városi szervezeti szabályzat átdolgozására kiküldött bizottság Kovács József polgármester elnöklésével szeptember 17-ikén délután 3 órakor ülést tartott a város kis tanácstermében. — A bizottság a rendőrség szervezését beszélte meg. Sok üdvös eszme merült fel ez alkalommal, rendőrségünk mostani állapota minden oldalról meg lett vitatva, végleges határozatot azonban ez alkalommal még nem hozhatott a bizottság, hanem tanácskozását e hó 23-ikán délután 3 órakor folytatni fogja.

— **Meg nem erősített alapszabály.** Nagy Péter és társai a debreczeni általános 48-as népkör alapszabályait kidolgozták és azt jóváhagyás végett felterjesztették a belügyminiszteriumhoz. A belügyminiszterium azonban visszaküldte a felterjesztett alapszabályt és nem láttamozta, mert, mint Debreczen sz. kir. város közönségéhez intézett leiratában jelzi, a kör alakítói, annak alapítása által oly törekvéseket kívánnak szolgálni, melyek az állami rend és közbiztonságra nézve veszélyes következményekkel járhatnának.

* **Jóváhagyott alapszabály.** Hajdu vármegye méhész-egylete nemrégiben alapszabályt dolgozott ki, melyet a földmívelési miniszter ellátott a jóváhagyási záradékkal.

— **Katonai utóállítás.** Katonai utóállítás volt folyó hó 20-án a Pavillon-laktanyában. Tizenkét ifju vált be ez alkalommal.

* **A lovassági laktanya pótraktára.** A magyar kir. honvédelmi miniszter a lovassági laktanya pótraktárának kibővítésére vonatkozó részletes építési terveket az építkezés keresztülvitelének alapjául elfogadta és ezzel egyidejűleg felhívta a törvényhatóságot, hogy az építkezés mielőbbi fogantatása iránt intézkedjék. A pótépitkezés évi bérét és díját a miniszter 464 koronában állapította meg.

— **A nőegylet szövőtanfolyama** — mint pályázó. A debreczeni jótékony nőegylet lelkes vezetősége három év előtt szövőtanfolyamot létesített. A kormány is belátta az életrevaló eszme létjogosultságát és előnyeit, segítségére sietett a nőegyletnek és támogatásban részesítette. A szövőtanfolyam azóta szakadatlanul működik és már eddig is több szegény nőt tanított ki és juttatott állandó keresetforráshoz. A nőegylet most, hogy gyártmányait értékesíthesse, nagyobb szabású vállalat keresztülvitelére határozta el magát. A kórházbizottság ugyanis a kórház fehérenemű szükségleteire pályázatot hirdetett. A debreczeni nőegylet szintén részt vesz a pályázók között. Ez az első nagyobb szabású efajta vállalkozása a nőegyletnek és mindenesetre csak elismerést érdemel. Illetékes helyen is, bizonyára, ha a pályázatok elbírálására kerül a sor, figyelemmel lesznek arra a szép, nemes célra, melyet a nőegylet a szövőipartanfolyam létesítésével maga elé tűzött. A honi ipar terjesztését akarja elősegíteni, de emellett állandó, biztos keresetet is akar nyújtani több szegénynek. És ha sikerül a nőegyletnek egy ilyen nagyobb szabású munkát elkészítésére megbízatást kapni, az esetben száz és száz szegénynek nyújt biztos megélhetési forrást.

* **Debreczen üdvözlése.** A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének debreczeni fiókja azzal a kéréssel fordult Debreczen város képviselőtestületéhez, hogy minden ipari szükségletét a hazai ipartól szerezzze be. Debreczen város közgyűlése e kérésnek megfelelően, legutóbb egyhangulag kimondta, hogy mindenféle ipari szükségletének beszerzésénél kizárólag magyar iparterméket fog vásárolni s hogy szigoruan ellenőriztetni fogja a szükségleti tárgyakra hazai termelését, valamint az ezeknél fölhasznált nyersanyagokra és félgyártmánynak magyar eredetét. Debreczen városa e határozatáról a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségét is értesítette, melynek igazgatósága utóbb tartott ülésén elhatározta, hogy **Debreczen városát e hazafias elhatározásáért üdvözlí és a város közönségének a magyar ipar háláját és elismerését tolmácsolja.** Együttal elhatározta a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének igazgatósága, hogy a többi magyar városokat egyenként föl fogja kérni, hogy Debreczen város határozatát tegyék magukévá és érvényesítsék a debreczeni határozatnak mind a két pontját.

469/1904.

Pályázati hirdetés.

Debreczen sz. kir. város törvényhatóságának az alábbi határidő lejártá után tartandó legközelebbi közgyűlésen 1 (egy) gyámpénztári ellenőri és 1 (egy) szállásbiztosi állás fog választás utján betöltetni.

A gyámpénztári ellenőri állás évi 1800 kor. fizetés és 400 kor. lakáspénz, a szállásbiztosi állás pedig évi 1800 kor. fizetés és 200 kor. lakáspénzből álló javadalmazással van egybekötve.

Azok, kik ezekre az állásokra pályázni akarnak s a törvényes minősítést kimutatni képesek, felszerelt pályázati kérvényüket hozzám, mint a kijelölt bizottság elnökéhez f. évi szeptember hó 30-ik napjának déli 12 órájáig annyival inkább nyújtják be, mert a későbbben érkező pályázati kérvények figyelembe vételét nem fogják.

A gyámpénztári ellenőr a város szervezeti szabályzatának 143. §-a értelmében egy évi fizetésének megfelelő biztosítékot tartozik letenni.

Ez alkalommal a választás folytán esetleg megüresedő állásokra is pályázat hirdetetik.

Debreczen, 1904. augusztus 9.

Domahidy Elemér, főispán.

12-1904. kbb.

Zártajánlati versenytárgyalási hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város közkórházi bizottsága a közkórháznak **ágy- és ruhanemű szükségletét, fűszerárú-, anyag- és fogyasztási cikkeit** 1905. évi január hó 1-től számított 3 évi időtartamra vállalat utján kívánván biztosítani, azoknak szállítására zárt ajánlati versenytárgyalást hirdet.

A szállítási részletes feltételek a közkórházi gondnokságnál naponként d. e. 9—12 és d. u. 3—5 óráig megtekinthetők.

A szállítandó mennyiségért a közkórház jót nem áll, de akár több az előirányzatnál, akár kevesebb, ugyanazon árban lesz szállítandó.

Ajánlat akár külön, akár az összes cikkekre megtehető, — de csakis debreczeni kereskedők pályázhatnak, vászonneműekre kizárólag hazai gyártmányúval s egyéb anyag- és fogyasztási cikkekben a lehetőségig hazánk ipari termékeivel; a vászonneműekre ajánlatot tevők

kötelesek előlegesen a kórház gondnokánál mintákat is beszovaltatni. Miután előirányzati ár nincsen, ajánlattevők bánatpénzüket készpénzben vagy óvadékképes értékpapírokban 1904. évi szeptember hó 23. napjának d. u. 5 órájáig Debreczen sz. kir. város közkórháza gondnokságánál oly módon tartoznak letenni, hogy az ajánlati összeg 5 százalékának megfelelően. Ezen bánatpénz a vállalat elnyerése esetén visszatartatik és biztosítékká egészítendő ki 10⁰/₀-ra.

A zárt ajánlatok **1904. évi szeptember hó 24. napjának déli 12 órájáig** Debreczen sz. kir. város közkórháza gondnokságánál adandók be. Később beérkezett, vagy bánatpénz letételről elismervénnyel fel nem szerelt ajánlat figyelembe nem vétetik.

A zárt ajánlatok 1904. évi szeptember hó 24. napján d. u. 4 órakor fognak a közkórház gondnoki irodában eszközöltetni, eredménye fellett pedig a közkórházi bizottság döntend.

Debreczen, 1904. szeptember hó 1-én.

A közkórházi bizottság

Az üzlet teljes felosztatása miatt hatóságilag engedélyezett

Végkiárulás!!

SZIFFT ALADÁR

Piacz-utca 24. sz.

Schroll-féle chiffonok és vásznak, női és férfi fehérnemű és téli alsó ruhák, női ruhaszövetek és posztók, téli fej- és nagykendők, asztalneműek és ágyterítők, batistok, cartonok, zefírek, czérna pique és velour barchetek, selyem kendők, esernyők és fűzők, kesztyűk, harisnyák és kötények, bélések és rövidárúk stb.

Az összes raktáron levő áruk gyári áron alul végkiárúsítatnak.

Az áruraktár berendezéssel együtt eladó. — Az üzlet-helyiség kiadó.

SZIFFT ALADAR,

Piacz-utca 24. szám.

Ruhafestő!
és vegyszertisztító intézet

HABÉCZY ANTAL

DEBRECZEN,

Széchenyi-utca 42-ik sz.

Telefon 323.

Fehérnemű
Gőzmosoda!!!

Debreczen szab. kir. város könyvnyomdája

Városházépület. (Kossuth-utca.)

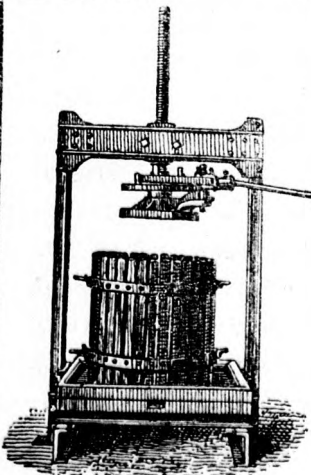
A modern technika legújabb vívmányaival felszerelve, készít mindenféle nyomtatványokat a leg egyszerűbbtől a legdiszesebbig, jutányos ár mellett.

Meghívók, eljegyzési kártyák, üzleti nyomtatványok, körlevelek a legbizsessebben állítatnak ki. — Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl.

Tartós betűrekből készült tömöntvényekkel helybeli és vidéki nyomdáknak, könyvkötőknek jutányos ár mellett a legrövidebb idő alatt szolgálunk.

Sürgőnyozim: VÁROSI NYOMDA.
Telefon: 270. — Alapítatott 1561-ben.

URSUS A LEGTÖKÉLETESEBB BORSAJTÓ.

Az URSUS borsajtó következő előnyökkel bír: Vasgerenda és szabadalmazott nyomó fejszerkezet által a lehető legmagasabb nyomásérő, csekély embererő igénybevételével érhető el.

Az URSUS borsajtó aljrésze fából van a vasgerendaszerkezetbe beillesztve, hogy a szőlőle vaslécsekkel nem érintkezik s így a bor megfeketedése nem fordulhat elő.

Az URSUS borsajtóból a törköly egy darabban vehető ki. Az URSUS borsajtó szerkezete felülmulhatatlan szolid és erős. — Szőlődarálóka legjobb kivitelben.

Porcellán kályhák budweissi és honi gyártmányban. — Meidingeri rendszerű és öntött vaskályhák és legjobb minőségű konyhák. Cserépkályhák átrakásánál a fűtőképeség tetemes emelésére és a lakás gyors felmelegítésére a feltűnést keltő új találmányu multiplicator betéttel felelősség mellett ajánlom. Fűrdőkádák és vasbutorok nagy raktára.

Tóth Gyula,

Debreczen. Piacz-u. 20., 27.

Üzletáthelyezés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség b. tudomására hozni, hogy **czukrászdámat**

szeptember 13-tól kezdve

Piacz-utcán

a Lamprecht-palotába

helyeztem át.

Midőn fényesen berendezett új helyiséget b. figyelmükbe ajánlom, kérem eddigi b. pártfogásukkal továbbra is támogatni. Debreczen, 1904. szept. hó.

Tisztelettel

Riesz Lipót,

czukrász.